

PAPER DETAILS

TITLE: Okul Bagliligi Kavrami Ile Ilgili YapilmiŖ Olan alısmaların Bibliyometrik Analizi

AUTHORS: Metin Kirba

PAGES: 177-194

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3420783>

Biometric Analysis of Studies on The Concept of School Engagement

Metin KIRBAÇ

İnönü University, Malatya- Türkiye

Article History

Submitted: 20.09.2023
Accepted: 01.10.2023
Published Online: 16.10.2023

Keywords

School Engagement
Visualizing
Bibliometri

DOI:10.29129/inujgse.1363390

Abstract

Purpose: In this study, it is aimed to visualizing the conceptual structure and trends of the related research field by analyzing the studies on school engagement with bibliometric methods. In this context, the research is based on analyzing the studies conducted in the relevant field and mapping these studies.

Design & Methodology: The data source of the research consists of 421 articles included in the research as a result of the search in the Web of Science (WoS) database. The purpose of the research is to provide information about the place of the concept of school engagement. In this context, bibliometric methodology was applied in the research. As a matter of fact, the WoS Core Collection database was searched using the subject headings or conjunctions "school engagement" and "commitment to school" determined by the researcher and field experts. The research documents were limited to articles. As a result of the search, a total of 1,707 articles were obtained. The articles obtained are studies conducted in all fields. Therefore, only 421 articles published in the Social Science Citation Index (SSCI) index from the Web of Science indexes were evaluated. The analysis of the research was conducted through the R.4.1 program.

Findings: The results of the study show that the journal "Journal of school Health" has the highest number of articles by years, Wang, M. has the highest number of citations, and the authors of the most studies work at Virginia University. In addition, it was also seen that although the most studies were conducted in the USA and the most cited country was the USA, the annual citations received in the Netherlands were higher than in the USA, although the number of publications was less. Finally, when the words used in the subject were analyzed, it was seen that the word "quality" emerged the most.

Implications & Suggestions: In the light of all the findings, it is a study that will serve as a resource for researchers working on school engagement both in terms of providing documents that will guide the researcher before starting their research and in terms of seeing the deficiencies in the whole process of the research.

Okul Bağlılığı Kavramı İle İlgili Yapılmış Olan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Metin KIRBAÇ

İnönü Üniversitesi, Malatya- Türkiye

Makale Geçmişi

Geliş: 20.09.2023
Kabul: 01.10.2023
Online Yayın: 16.10.2023

Anahtar Sözcükler

Okul Bağlılığı
Görselleştirme
Bibliyometri

DOI:10.29129/inujse.1363390

Öz

Amaç: Bu çalışmada, okula bağlılık üzerine yapılan çalışmaların bibliyometrik yöntemlerle analiz edilerek ilgili araştırma alanının kavramsal yapısını ve eğilimlerini görselleştirmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırma, ilgili alanda yapılan çalışmaların incelenerek bu araştırmaların bir haritasını çıkarma üzerine kurulmaktadır.

Yöntem: Araştırmacının veri kaynağını, Web of Science (WoS) veri tabanında yapılan tarama sonucu araştırmaya dâhil edilen 421 makale oluşturmaktadır. Araştırma amacı gereği okula bağlılık kavramının yeri hakkında bilgi sağlamaktır. Bu kapsamda araştırmada, bibliyometrik metodoloji uygulanmıştır. Nitekim WoS Core Collection veri tabanında, araştırmacı ve alan uzmanları tarafından belirlenen “school engagement” ve “commitment to school” konu başlıkları veya bağlaçları kullanılarak arama yapılmıştır. Yapılan araştırma dokümanları makaleler ile sınırlandırılmıştır. Tarama neticesinde toplamda 1.707 makalede elde edilmiştir. Elde edilen makaleler, tüm alanlarda yapılmış çalışmalardır. Bu yüzden Web of Science indekslerinden sadece Social Science Citation Index (SSCI) indeksinde yayınlanan 421 makale değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın analizleri ise R.4.1 programı üzerinden yürütülmüştür.

Bulgular: Araştırma sonuçları; yıllara göre en çok makaleye yer veren derginin “Journal of school Health” dergisi olduğu, en fazla atıf alan Wang, M. olduğu, en fazla çalışmayı yapan yazarların *Virginia University* de çalıştığını göstermektedir. Ayrıca en çok çalışmanın ABD’de yapıldığı, en çok atıf alan ülkenin de ABD olduğu halde, Hollanda da yayın sayısı az olmasına rağmen yıllık alınan atfın ABD’den daha fazla olduğu görülmüştür. Son olarak, konuya ait kullanılan kelimeler incelendiğinde en fazla “kalite” kelimesinin ortaya çıktığı görülmüştür.

Sonuçlar ve Öneriler: Tüm bulgular ışığında okul bağlılığı çalışan araştırmacılara hem araştırmalarına başlamadan önce araştırmacıya yol gösterecek dokümanların sunması hem de araştırmaya ait tüm süreçte eksiklerin görülmesi yönünden kaynaklık edecek bir çalışma niteliğindedir.

GİRİŞ

Eğitimde öğrencilerin başarılarına katkı sağlayacak olan bir kavram olarak 20. Yılın başlarında ortaya çıkmış olan okul bağlılığı temelinde öğrenci ve öğrencinin eğitim gördüğü ortamı barındırmaktadır. Öğrencilerin ortamını oluşturmaya katkı sağlayacak olan en büyük faktör öğretmenlerdendir. Sınıf ortamının, sınıf yönetiminin düzenlenmesi yanında öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal yönden okula bağlılık sürecinde öğretmen oldukça aktif bir rol oynamaktadır (Brophy, 2010; Sheppard, 2011).

Okula bağlılık kavramı, öğrencilerin davranışsal (Finn ve Voelkl, 1993) ve psikolojik olarak durumlarını incelemeye yönelik ortaya atılmıştır. Okula bağlılık önceleri iki boyutlu olarak ele alınmıştır. Psikolojik bağlılığın artması okula karşı olumlu duyguların, gelecekteki başarının ve akademik başarının arttığını gösterirken, davranışsal bağlılığın artması okulu bırakmanın, sınıf içerisinde istenmeyen davranışların, madde kullanımının azalmasını, akademik başarının artmasını sağladığı görülmüştür (Dotterer ve Lowe, 2010). Fredericks ve arkadaşları (2004), okul bağlılığının duyuşsal, bilişsel ve davranışsal boyutlar ile ele alınması gerektiğini savunarak yeni bir okula bağlılık tanımı literatüre kazandırmıştır. Yaptıkları çalışmada öğrencinin okuldaki davranışlarını davranışsal boyut, okula karşı hislerini duyuşsal boyut ve okulda düşüncelerini ifade etme sürecini de bilişsel boyut olarak tanımlanmıştır. Dolayısı ile okul bağlılığı kavramı okul ile ilişkili önemli bir kavram olmasına rağmen hem işlevsel hem de kurumsal olarak net bir tanımı bulunmamaktadır (Fredericks vd., 2004; Norris, Pignal ve Lipps, 2003). Bu durum okul bağlılığı kavramının bibliyometrik olarak ağ yapısının ortaya çıkarılmasını ve kavramsal olarak ağ yapısını ortaya çıkarılmasının önemini göstermektedir.

Bibliyometri ilk olarak yazılı materyaller gibi kaynaklarına uygulanabilen istatistiksel ve matematiksel bir araç olarak tanımlanmıştır (Pritchard, 1969). Bibliyometri, köklerini kütüphane çalışmalarından almıştır ve herhangi bir disiplinle sınırlı olmaksızın kitapları, makaleleri, yayınları, atıfları kullanmaktadır (De Bellis, 2009). Zaman içinde, bilgiye ulaşma konusundaki ilerlemeler ve iletişim teknolojilerinin veri tabanlarına erişimi, kullanımı kolaylaştırması bibliyometrik analize olan ilgiyi artırmıştır (Jacobs, 2010). Yayınlar arasındaki ilişkiyi görsel olarak tanımlama arzusu da bibliyometrik analizin bu yöntemin kullanımını teşvik etmektedir (Zupic ve Čater, 2015).

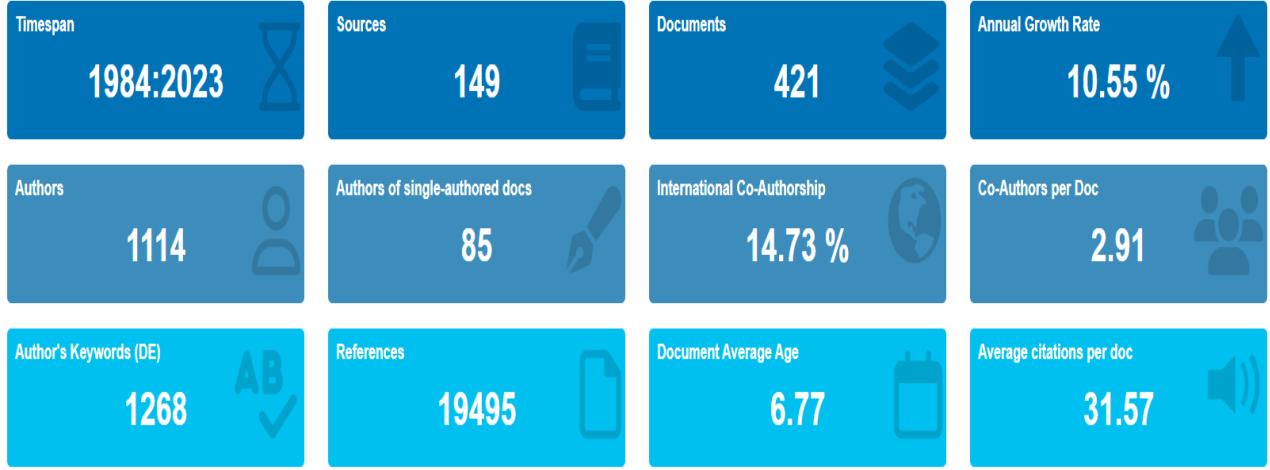
Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada okula bağlılık kavramına ait ağ yapısı incelenmiş ve kavramın süreç içindeki değişimi incelenmiştir. Okula bağlılık kavramlarının alındığı çalışmalar temel alınarak, bu kavramların yer aldığı makalelerin hangisinin daha çok atıf aldığının, dönüm noktası olarak değişimlere yol açacak hangi çalışmaların yapıldığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

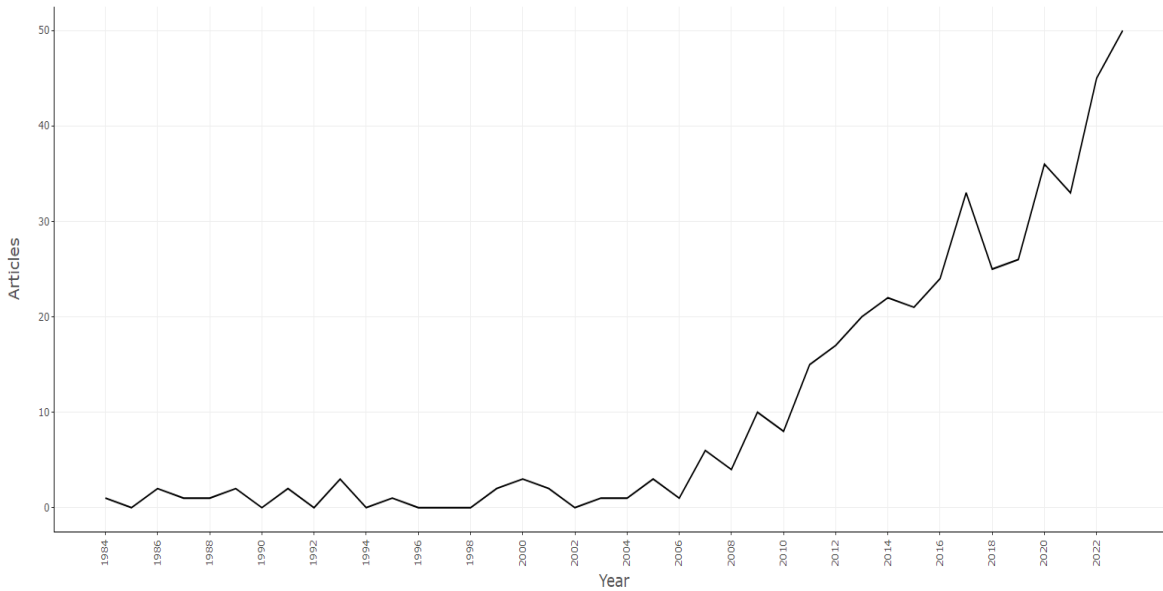
Bibliyometrik araştırma, yapılan çalışmaların incelenerek bu araştırmaların bir haritasını çıkarma üzerine kurulmaktadır. Bu çalışma amacı gereği okula bağlılık kavramının yeri hakkında bilgi sağlamaktır. Çalışmalar Web of Science (WoS) sitesine ait veriler kullanılarak bibliyometrik metodoloji uygulanmıştır. WoS Core Collection veri tabanında, araştırmacı ve alan uzmanları tarafından belirlenen “school engagement” ve “commitment to school” konu başlıkları veya bağlaçları kullanılarak arama yapılmıştır. Yapılan araştırma dökümanları makaleler ile sınırlandırılmıştır. Toplamda 1.707 makalede elde edilmiştir. Elde edilen makakeler tüm alanlarda yapılmış çalışmalardır. Eğitim alanında yapılmış çalışmalar Web of Science kategorilerinden seçilmiştir. Yer alan kategorilerde en fazla çalışmanın yapılmış olduğu alan

Education Educational Research alanı olup bu alanda 707 tane makale bulunmaktadır. Bu Web of Science kategorisinde yer alan makalelerin Web of Science indekslerinden sadece Social Science Citation Index (SSCI) indeksinde yayınlanan 421 makale değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın analizleri R.4.1 programı üzerinden yürütülmüştür.

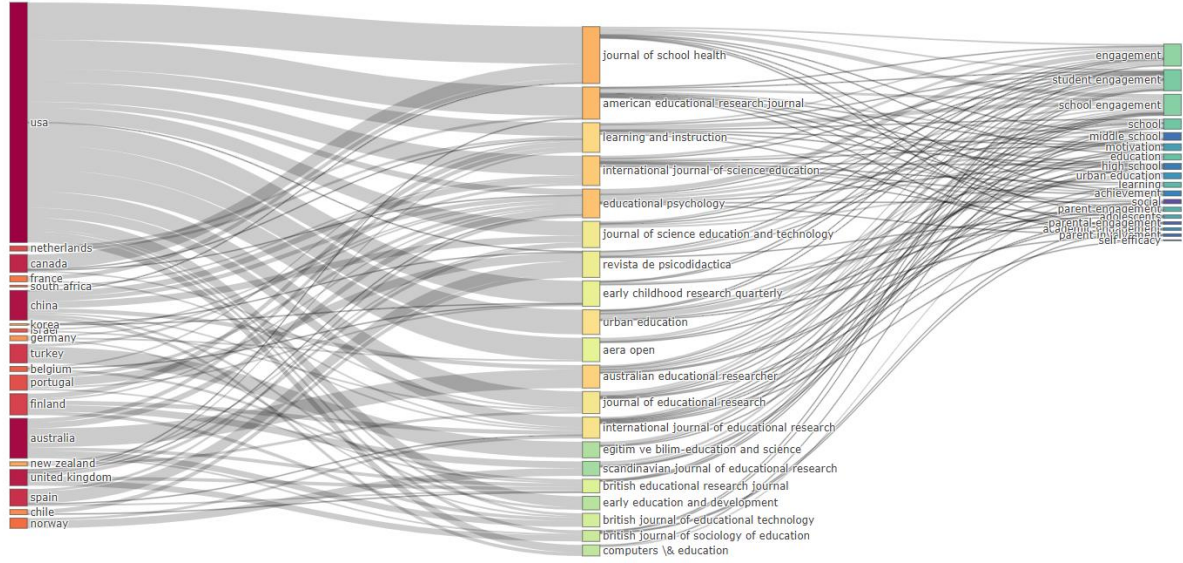
Şekil 1. Makalelere ait betimsel bilgiler

421 makaleye ait olarak verilmiş olan bilgiler yukarıdaki şekilde toplu olarak verilmiştir. Makaleler için WoS ta yapılan aramalar 1984 yılında başlamış olup taramalar 2023 yılındaki çalışmaları da kapsamaktadır. 421 makalede toplamda 1114 yazar, 148 farklı dergi/kaynak, 19495 tane kaynakça ve 1268 tane yazarlara ait anahtar kelimenin yer aldığı görülmektedir. Ayrıca makalelere ait ortalama değerlerde yukarıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 2. Makalelerin yıllara göre dağılımı

Şekil 2’de okul bağlılığı kavramı ile ilgili yapılmış çalışmaların yıllara göre dağılımı verilmiştir. Bu şekile göre, okul bağlılığı kavramı ile ilgili yapılan çalışmaların 2010’lu yıllarla birlikte tüm dünyada bir artış gösterdiği görülmektedir.

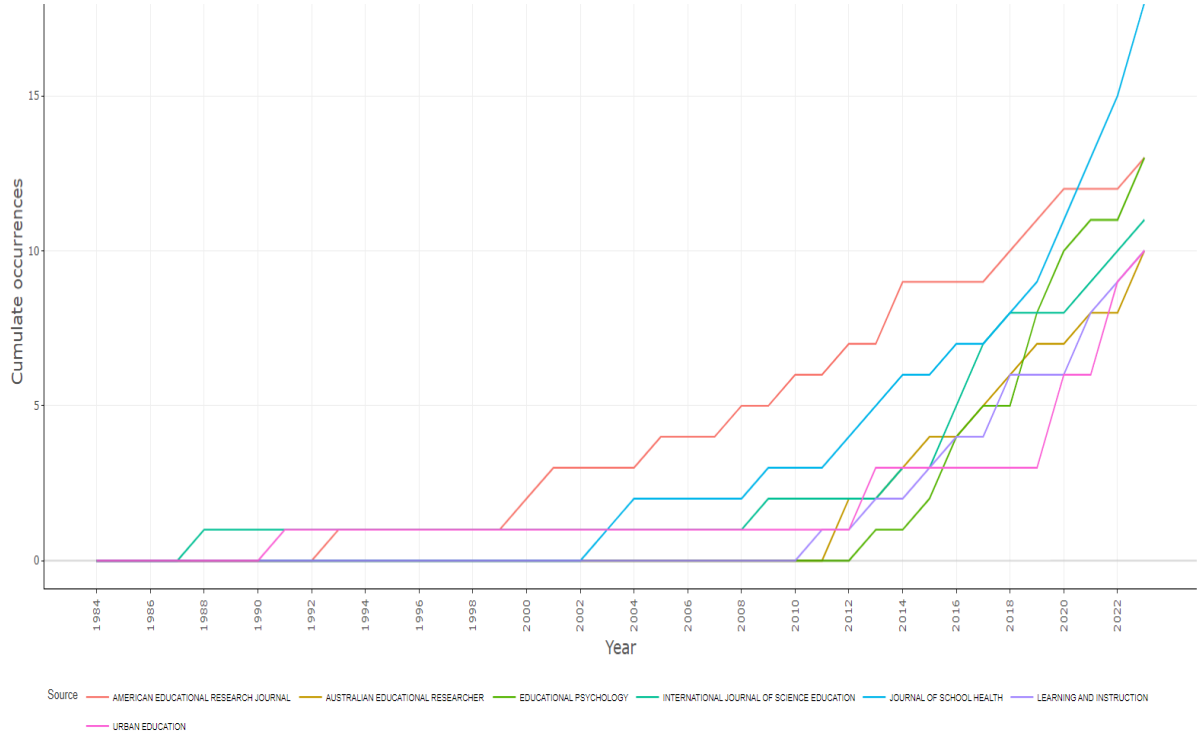

Şekil 3. Makalelerdeki ülke, dergi ve anahtar kelime ilişkisi

Şekil 3’e göre ilgili konu hakkındaki çalışmaların kaynakçasının en fazla ABD’de bu konu hakkında çalışmanın yapıldığı, daha sonra ise Avusturalya’da yapıldığı gözlemlenmektedir. Ayrıca Türkiye’de bu çalışmaların sıklıkla yapıldığı ülkeler arasında olduğu görülmektedir. ABD’de yapılmış olan çalışmaların en fazla yayınlandığı dergiler “Journal of School Health”, “American Education Research Journal”, “Educational Psychology” ve “International Journal of Science Education” olarak gözlemlenmektedir. Ayrıca ülkelerin sıklıkla makalelerini yayınladıkları dergiler arasında “eğitim ve bilim dergisi” de gözlemlenmektedir. Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan makalelerin yapıldığı çalışmalar Türkiye’deki çalışmalar olup, bu dergide yer alan çalışmalara ait sıklıkla kullanılan anahtar kelimeler “student engagement”, “school engagement” ve “high school” kelimeleridir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, incelenen çalışmalara ait olarak elde edilen betimsel bilgiler, farklı parametreler doğrultusunda yapılan farklı analizler aracılığıyla yer almaktadır.

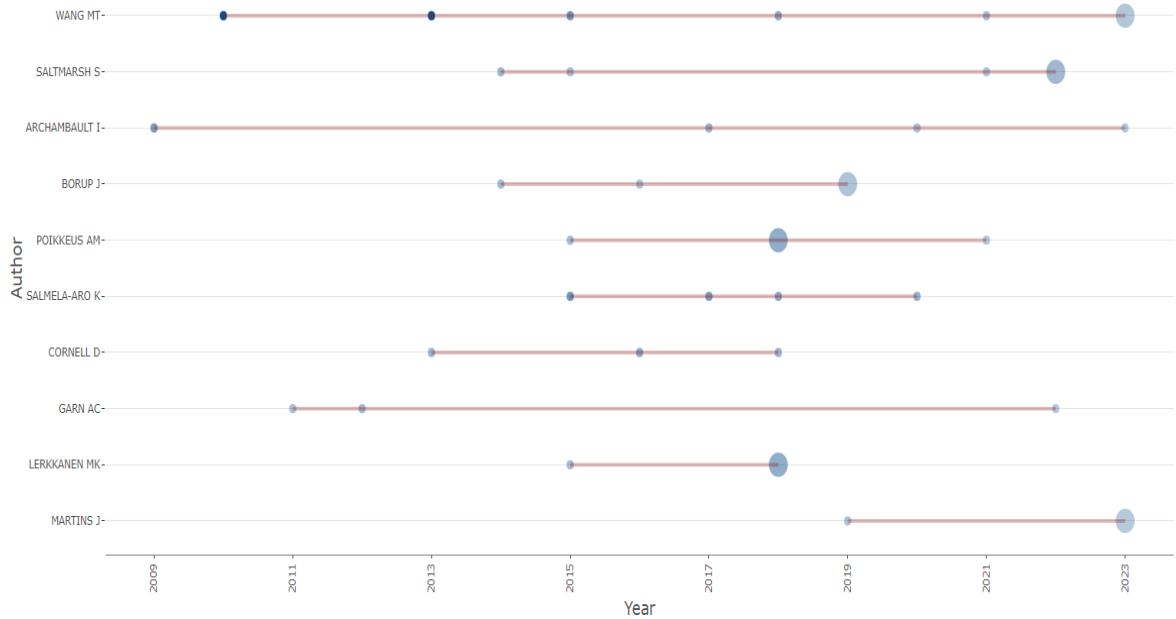
Şekil 4. Yıllara göre dergilerdeki ilgili konu alanında yapılan çalışmalar

Şekil 4'te, kaynakların yıllara göre üretkenliği yani bu konu hakkında yapılmış olan çalışmalar görülmektedir. Dağılım dikkate alındığında, özellikle 2010'lu yıllardan itibaren, okul bağlılığı kavramı ile ilgili en çok makaleye yer veren derginin "Journal of School Health" dergisi olduğu gözlemlenmektedir. Bu çıktı, alanda çalışma yapacak olan araştırmacılar için yayınlarını bu dergilere göndermesi konusunda yol gösterici bir bulgudur.

Tablo 1.
Yazarların 421 çalışma içinde aldığı atıflar

Yazar	Yerel Atıflar (f)
WANG MT	54
MARKS HM	32
HOLCOMBE R	26
RYAN AM	25
ECCLES JS	18
PATRICK H	16
FINN JD	13
VOELKL KE	13
KOOMEN HMY	12
ROORDA DL	12

421 tane SSCI makale arasında en fazla atıf alan 10 yazar ve aldıkları atıfa ait frekans tablosu yukarıda verilmiştir. Bu tabloya göre en fazla atıf alan Wang, M. olup 54 tane atıf almıştır. Bu bulgu da bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacıların Wang M.'e ait çalışmaları göz ardı etmemesi gerektiğini göstermektedir.

Şekil 5. Yazarların yıllara ait çalışma sayısı

Yukarıdaki şekilde yazarların yıllara göre bu konu hakkında ne kadar çalışma çıkardığına dair şekil verilmiştir. Grafiğe göre uzun yıllardır bu konu hakkında çalışma yapan Wang, M.T. çalışmalarına 2010 yılında başlamış olup 2010 ve 2013 yılında yapmış olduğu çalışmaları için yüksek düzeyde atıf almıştır. Bu

yazar 2023 yılında ise bu konu hakkında 2 tane çalışma yapmıştır. Archambault da bu alanda çalışmaya Wang'dan önce başlamış ancak çalışmaları o kadar atıf almamıştır. Ayrıca bu alanda yapılmış olan çalışmaların en fazla 2015 ve 2019 yılları arasında yoğunluk gösterdiği görülmektedir.

Tablo 2.

Makalelerdeki yazarların bağlı olduğu kuruluşlar ve bu kuruluşlarda üretilmiş makale sayısı

Kurum	Makaleler (f)
UNIV VIRGINIA	19
MICHIGAN STATE UNIV	17
UNIV JYVASKYLA	17
UNIV WISCONSIN	15
PENN STATE UNIV	13
UNIV MICHIGAN	13
UNIV MONTREAL	13
GRIFFITH UNIV	12
UNIV PENN	12
AUSTRALIAN CATHOLIC UNIV	11

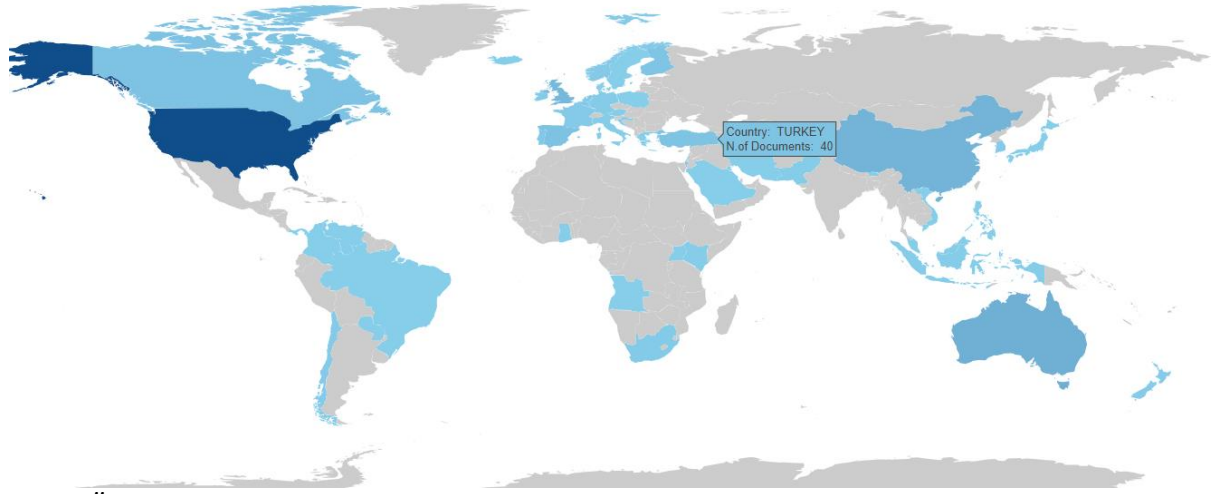
Çalışmaların en çok hangi kurumlarda çalışan araştırmacılar tarafından yürütüldüğünü gösteren tablo yukarıda verilmiştir. Toplamda 469 tane kuruluşun yer aldığı 421 makale için en fazla çalışmayı yapan yazarların *Virginia Üniversitesi*'nde çalıştığı görülmektedir.

Tablo 3.

Makalelerin yazarlarının ülkeleri ve sayıları

Ülke	Makaleler (f)
ABD	181
AVUSTRALYA	42
ÇİN	32
İNGİLTERE	31
KANADA	14
İSPANYA	14
TÜRKİYE	13
FİNLANDİYA	10
İSRAİL	10
PORTEKİZ	9

421 makalenin yazarlarının ilk 10 ülkesine ait bilgiler yukarıda yer almaktadır ilgili yazarların toplamda 41 farklı ülkeden bu çalışmalara katkıda bulunduğu ve en fazla ise ABD’de bulundukları görülmektedir.

Şekil 6. Ülkelerde yapılan çalışmaların yoğunluğu

Ülkelere göre yazarların ait olduğu ülkelerde yapılan çalışmalardaki miktara göre şekil incelendiğinde, mavi renk koyulaştıkça ülkelerin daha yoğun olarak bu konuda çalışma yaptıkları gösterilmeye çalışılmıştır. En çok çalışmanın ABD’de olduğu, Türkiye de de bu konu hakkında 40 tane çalışma yapıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.

Ülkelere göre atıflar ve makale başına düşen atıf sayısı

Ülke	Toplam Atıf Sayısı (f)	Ortalama Makale Atıfları (f)
ABD	8465	46.80
HOLLANDA	1127	161.00
AVUSTRALYA	584	13.90
İNGİLTERE	562	18.10
KANADA	472	33.70
İSPANYA	385	27.50
ÇİN	377	11.80
FİNLANDİYA	294	29.40
PORTEKİZ	132	14.70
İSRAİL	116	11.60

Tablo 4'e bakıldığında, en çok atıf alan 10 ülke gözlemlenmektedir. En çok atıf alan ülkenin ABD olduğu ve yıllık ortalama 46,80 atıf aldığı gözlemlenmektedir. Bunu takiben Hollanda gelmektedir. Ancak Hollanda'da yayın sayısı az olmasına rağmen yıllık aldığı atıfın ABD'den daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye ise atıf alma sırasında 12. olup 82 tane atıf almıştır. Yıllık atıf alma oranı da 6,3 tür.

Tablo 5.

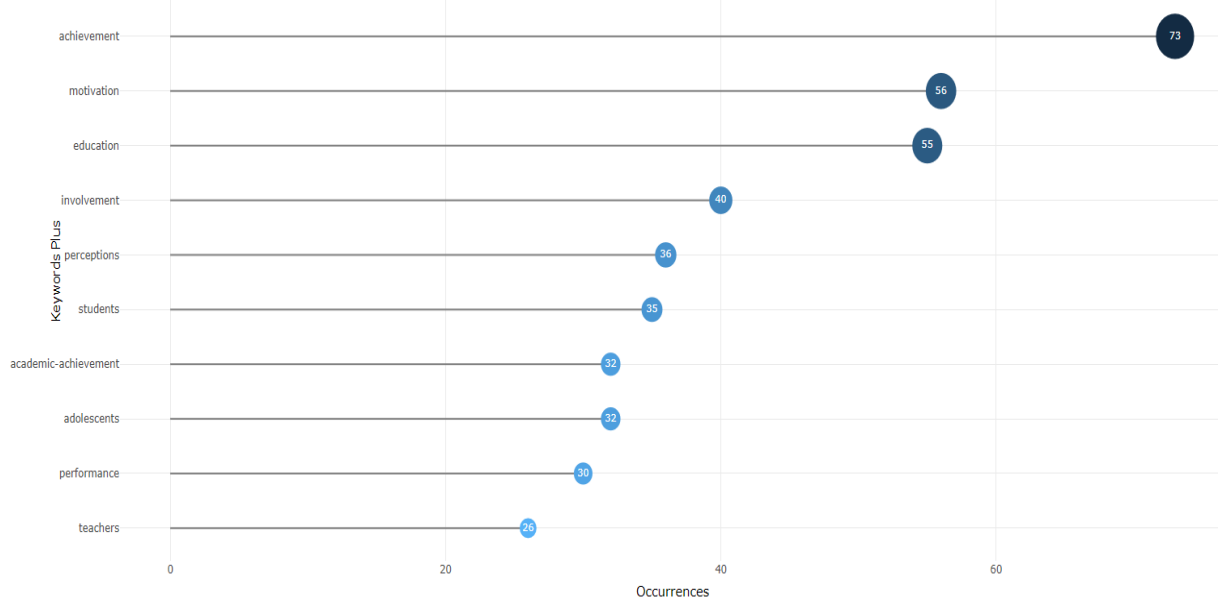
En çok atıf alan 10 makaleye ait künye bilgileri

Makale	DOI	Yıl	421 makale içindeki atıfı	Tüm çalışmalardaki atıfı
Marks, H. M. (2000). Student engagement in instructional activity: Patterns in the elementary, middle, and high school years. <i>American educational research journal</i> , 37(1), 153-184.	10.2307/1163475	2000	32	668
Wang, M. T., & Holcombe, R. (2010). Adolescents' perceptions of school environment, engagement, and academic achievement in middle school. <i>American educational research journal</i> , 47(3), 633-662.	10.3102/0002831209361209	2010	26	551
Wang, M. T., & Eccles, J. S. (2013). School context, achievement motivation, and academic engagement: A longitudinal study of school engagement using a multidimensional perspective. <i>Learning and Instruction</i> , 28, 12-23.	10.1016/j.learninstruc.2013.04.002	2013	18	434
Ryan, A. M., & Patrick, H. (2001). The classroom social environment and changes in adolescents' motivation and engagement during middle school. <i>American educational research journal</i> , 38(2), 437-460.	10.3102/00028312038002437	2001	16	586

Makale	DOI	Yıl	421 makale içindeki atıfı	Tüm çalışmalardaki atıfı
Finn, J. D., & Voelkl, K. E. (1993). School characteristics related to student engagement. <i>The Journal of Negro Education</i> , 62(3), 249-268.	10.2307/2295464	1993	13	169
Roorda, D. L., Koomen, H. M. Y., Spilt, J. L., & Oort, F. J. (2011). The Influence of Affective Teacher–Student Relationships on Students’ School Engagement and Achievement: A Meta-Analytic Approach. <i>Review of Educational Research</i> , 81(4), 493-529.	10.3102/0034654311421793	2011	12	1042
Pietarinen, J., Soini, T., & Pyhältö, K. (2014). Students’ emotional and cognitive engagement as the determinants of well-being and achievement in school. <i>International Journal of Educational Research</i> , 67, 40-51.	10.1016/j.ijer.2014.05.001	2014	11	119
Ryan, A. M. (2000). Peer groups as a context for the socialization of adolescents' motivation, engagement, and achievement in school. <i>Educational psychologist</i> , 35(2), 101-111.	10.1207/S15326985EP3502_4	2000	9	260
Lee, V. E., & Smith, J. B. (1993). Effects of School Restructuring on the Achievement and Engagement of Middle-grade Students. <i>Sociology of Education</i> , 66(3), 164–187.	10.2307/2112735	1993	8	116

Makale	DOI	Yıl	421 makale içindeki atfı	Tüm çalışmalarda atfı
Wang, M. T., Chow, A., Hofkens, T., & Salmela-Aro, K. (2015). The trajectories of student emotional engagement and school burnout with academic and psychological development: Findings from Finnish adolescents. Learning and Instruction, 36, 57-65.	10.1016/j.learninstruc.2014.11.004	2015	8	144

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde en çok atıf Marks HM.'nin 2000 yılında yapmış olduğu çalışma olarak görülmektedir. 421 çalışma arasında 32, tüm çalışmalarda aldığı atıf ise 668 olarak görülmektedir. Wang MT'ye ait çalışmalarda bu çalışmayı takip etmekte olup en çok atıf alan 2. ve 3. çalışmayı oluşturmaktadır.

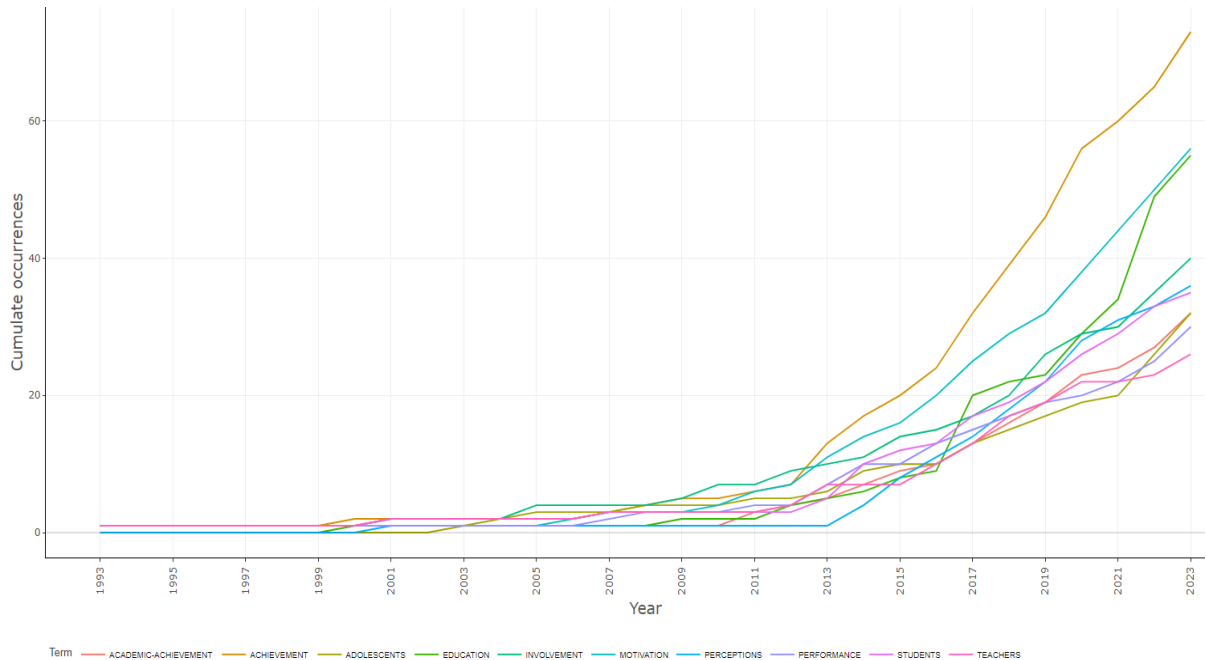
Şekil 7. Sıklıkla kullanılan kelimelere ait frekanslar

Şekil 7'de okula bağlılığı ile yapılmış çalışmalarda sıklıkla kullanılan kelimeler incelenmiş olup, en sık kullanılan kelimenin, başarı kelimesi olduğu ortaya çıktığı görülmüştür. Toplamda 875 kelimenin ön plana çıktığı bu analiz sonucunda, bu kelimelerden *başarı*, *motivasyon* ve *eğitim* kelimelerinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 8. Kullanılan kelimelerin yoğunluğuna ait kelime bulutu

Şekil 8’de kelimelerin yoğunluğuna göre bir “kelime bulutu” haline getirildiğinde nasıl görüldüğü resmedilmiştir. Çalışmalarda *başarı*, *motivasyon* ve *eğitim* kelimelerinin yanında *algı*, *destek*, *özyeterlik*, *okul bağlılığı* kelimelerinin de ön plana çıktığı gözlemlenmektedir.

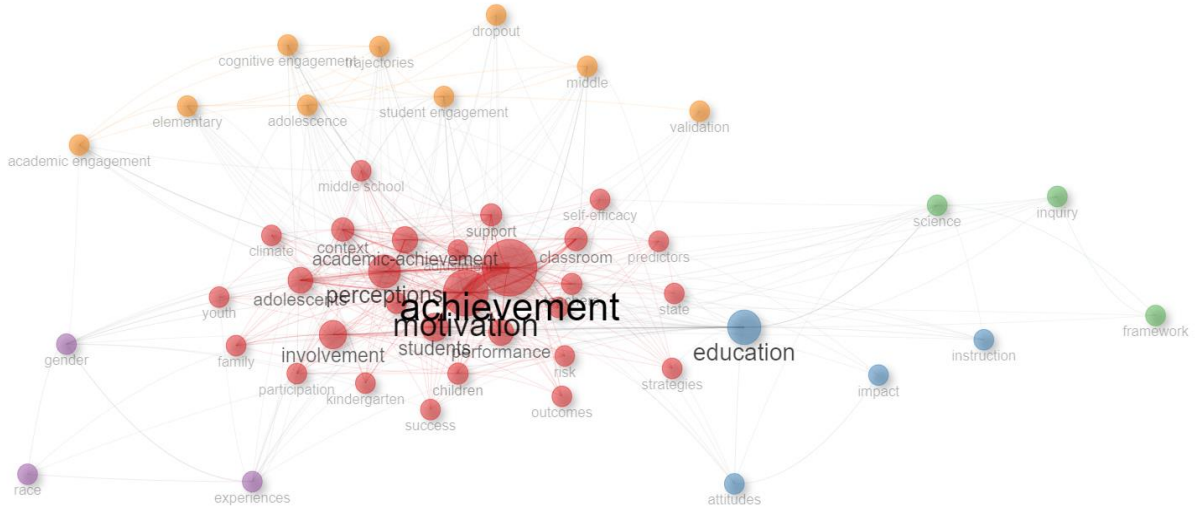

Şekil 9. Kullanılan kelimelerin yıllara göre frekansları

Çalışmalarda okul bağlılığı kavramı ile ilgili kullanılan kelimelerin yıllara göre artış miktarı veya kullanılma miktarlarına ait şekil yukarıda verilmiştir. Bu kelimelerden en çok tekrarlanan *başarı* kelimesinin kullanımı 2012 yılından itibaren hızlı bir şekilde artış göstermiştir.

Okul Bağlılığı hakkında yapılmış çalışmalara ait kavramsal yapı

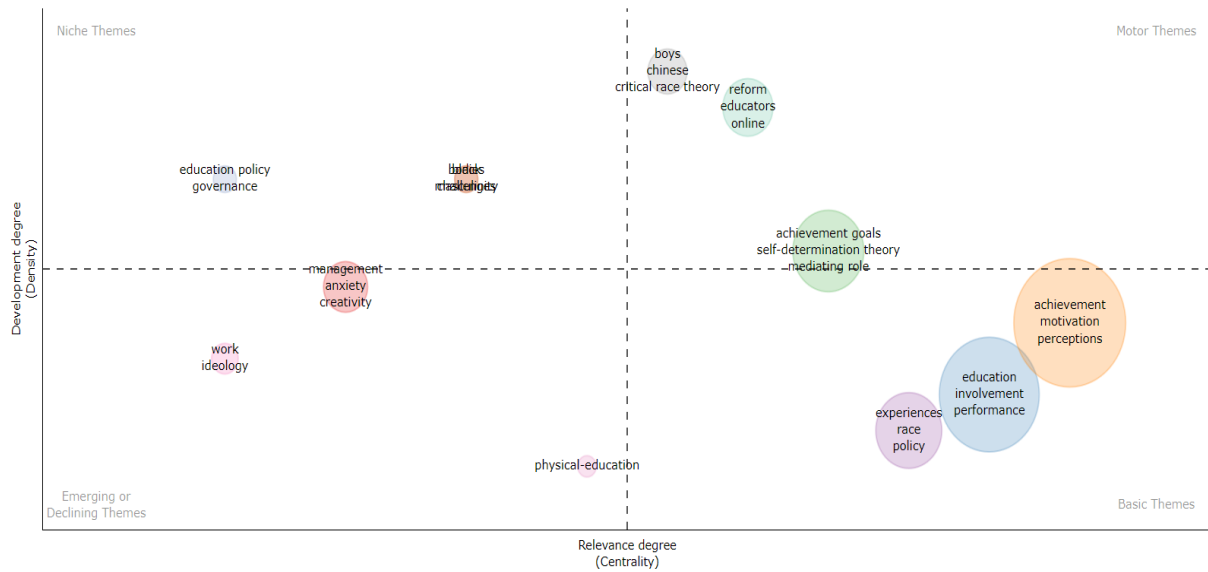
Okula bağlılık ile ilgili yapılan çalışmalara ait kavramsal yapıyı görselleştirebilmek amacıyla kullanılan eş kelime ağı, makalelerdeki ortak anahtar kelimelere göre makalelerin birbirleri ile olan ilişkisini göstermektedir. Sıklıkla kullanılan kelimelerin boyutu büyük olarak verilmektedir.

Şekil 10. WoS taki anahtar kelimelere göre elde edilen ağ yapısı

Şekil 10'da, eş kelime ağına göre çalışmalarda yer alan kelimelerin birlikte oluşturdukları yapı görülmektedir. Dolayısı ile *başarı* kelimesinin yer aldığı makalelerde *motivasyon*, *çıktı*, *algı*, *öğrenci*, *performans* gibi kelimelerinde sıklıkla birlikte kullanıldığı görülmektedir. Bu kümede yer alan kelimeler kırmızı ile bir küme oluşturmuş olup birbiri ile ilişki gösterirken farklı renkteki kelimeler de kendi aralarında ilişkili olup sıklıkla birlikte kullanılmaktadır. Mavi olan eğitim kelimesi de hem kırmızı küme ile ilişki göstermekte hem de mavi renkte olanlar ile bir küme oluşturmuşken en fazla tekrar edilme özelliğine sahiptir.

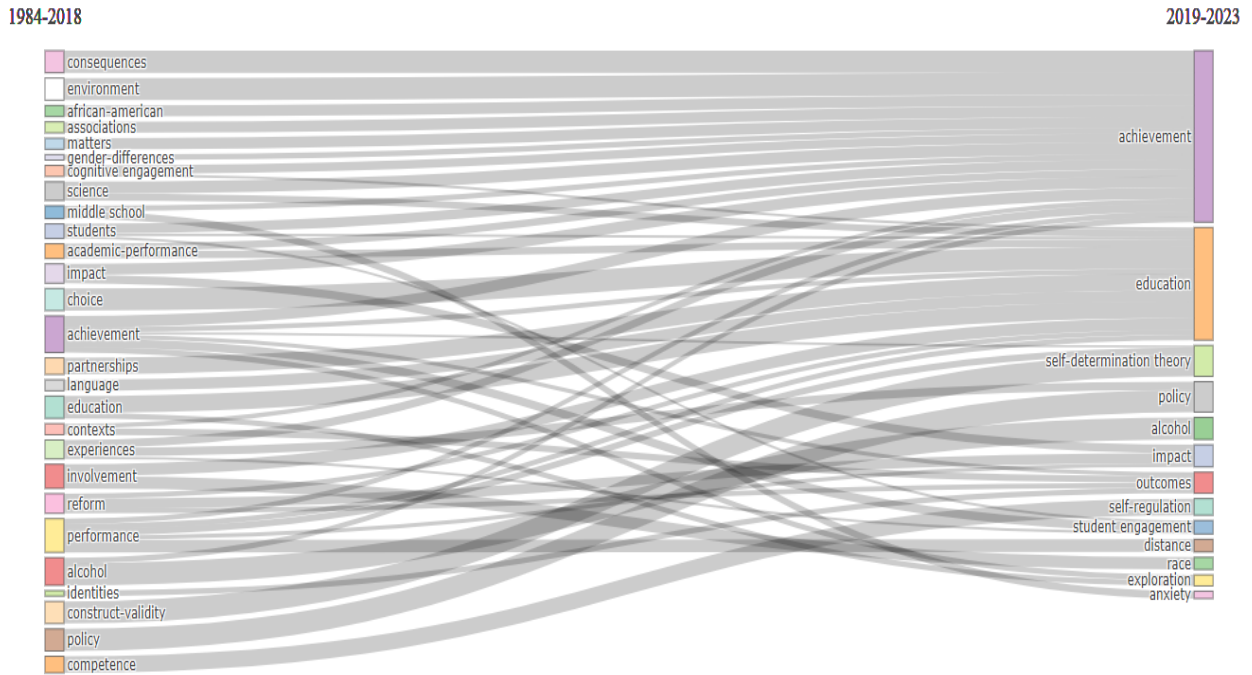
Merkezilik (centrality) ve yaygınlık (density) kavramlarını ortaya koyabilmek için tematik ağ yapısına bakılmıştır. Tematik ağ yapısı merkezilik (centrality) ve yaygınlık (density) kavramlarını göstermektedir. Bu kavramlar yoğun kullanım ve alanda güncel olma hakkında çıkarım sağlamaktadır. Anahtar kavramlara göre tematik harita şekil 11'de gösterilmiştir.

Şekil 11. Anahtar kelimelere göre tematik harita

Tematik ağ yapısı merkezilik (centrality) ve yaygınlık (density) kavramlarını göstermektedir. Bu kavramlar yoğun kullanım ve alanda güncel olma hakkında çıkarım sağlamaktadır. Anahtar kelimelere göre okula bağlılık için güncel ve sıklıkla kullanılan kavramlar “başarı hedefleri (achievement goals)”, “özerklik teorisi (self determination)”, “aracı rol (mediating role)”, “reform”, “eğitim (education)” ve “çevrimiçi (online)” kavramları iken tamamen güncelliğini kaybetmiş ve artık bu araştırma konusu için çok kullanılmayan kavramlar “fiziksel eğitim (physical-education)”, “çalışmak (work)”, “ideoloji (ideology)”, “yönetim (management)”, “yaratıcılık (creativity)”, “anksiyete (anxiety)” olarak görülmektedir. Başarı, algı, motivasyon gibi kavramlar yoğunluğunu kaybetse de hale güncel olarak kullanılan kavramlar arasındadır. Eğitim politikası, yönetim gibi kavramlar ise yoğun olarak kullanılsa da güncel olarak çok dikkat çeken kelimeler arasında yer almamaktadır.

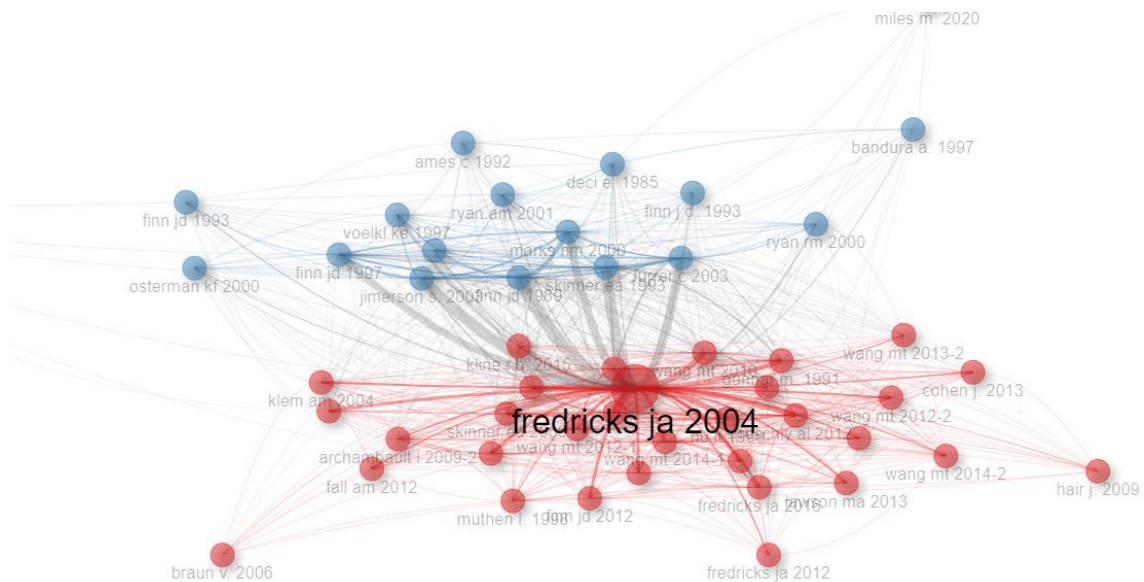
Tematik olarak anahtar kelimelerin yerini zamanla hangi kelimelerin aldığına incelendiği şekil 12, aşağıda verilmiştir.

Şekil 12. Anahtar kelimelere göre zaman dilimlerindeki kelimeler

İlgili konu hakkında yapılan ilk çalışmalarda çeşitli kelimelere yer verilse de son yıllarda daha az kavramın anahtar kelime olarak tercih edildiği gözlemlenmektedir. Özellikle ilk yıllarda *cinsiyet farklılığı*, *bilişsel bağlılık* gibi kelimeler son yıllarda *başarı* kelimesine yerini bırakmıştır.

Yazılan makalelerin kaynakçalarına göre elde edilen eş atıf analiz sonuçları ise şekil 13'te gösterilmiştir.

Şekil 13. Yazılan makalelerin atıf analizi haritası

Yazılan makalelerin kaynakçalarına göre elde edilen atıf analizi en çok atıf yapılan kaynakçayı ve bu kaynakça ile ilişkili olan diğer kaynakları göstermektedir. Fredricks J.A. (2004)'nın bu alanda yapılmış olan birçok kaynakçada yer aldığını göstermektedir. Bu çıktı da, bu alanda yapılan çalışmalarda özellikle öncü kaynakların farkına varmayı sağlayacak bir çıktı olarak görülmektedir.

Şekil 14. Ülkeler arası okul bağlılığı ile ilgili çalışmalardaki işbirliği haritası

Ülkeler arası bu konu hakkında yapılan çalışmalar için işbirliğinin haritası görülmektedir. İşbirliğinin en fazla ABD ile Çin arasında olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul bağlılığı kavramı okul ile ilişkili önemli bir kavram olmasına rağmen hem işlevsel hem de kurumsal olarak net bir tanımı bulunmamaktadır (Fredericks vd., 2004; Norris, Pignal ve Lipps, 2003). Bu çalışmada okul bağlılığı kavramının bibliyometrik olarak ağ yapısı ele alınarak bu kavramın eğitimdeki yerini görmek amaçlanmıştır. Okula bağlılık kavramlarının alındığı çalışmalar temel alınarak, bu kavramların yer aldığı makalelerin hangisinin daha çok atıf aldığının, dönüm noktası olarak değişimlere yol açacak hangi çalışmaların yapıldığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmalar WoS Core Collection veri tabanından “school engagement” ve “commitment to school” konu başlıkları veya bağlaçları kullanılarak arama yapılmıştır. Yapılan araştırma Web of Science kategorilerinden *Education Educationa Research* alanında Social Science Citation Index (SSCI) indeksinde yayınlanan 421 makale değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma çıktılarında yıllara göre en çok makaleye yer veren derginin “Journal of school Health” dergisi olduğu, en fazla atıf alan Wang, M. olduğu, en fazla çalışmayı yapan yazarların *Virginia University* de çalıştığı, en çok çalışmanın Amerika’da olduğu, en çok atıf alan ülkenin de Amerika olduğu ancak Hollanda da yayın sayısı az olmasına rağmen yıllık aldığı atıfın Amerika dan daha fazla olduğu görülmüştür. Konuya ait kullanılan kelimeler incelendiğinde en fazla kalite kelimesinin ortaya çıktığı görülmüştür. Eş kelime ağına göre birlikte anahtar kelime olarak birlikte kullanılan kelimelere ait kümeler ve aralarındaki ilişkiler ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca anahtar kelimelere göre okula bağlılık için güncel ve sıklıkla kullanılan kavramlar “başarı hedefleri”, “self determination theory”, “mediating role”, “reform”, “education” ve “online” kavramları iken tamamen güncelliğini kaybetmiş ve artık bu araştırma konusu için çok kullanılmayan kavramlar “physical-education”, “work”, “ideology”, mangement”, “creativty”, anxiety” olduğu gözlemlenmiştir.

Yazılan makalelerin kaynakçalarına göre elde edilen atıf analizi en çok atıf yapılan kaynakçayı ve bu kaynakça ile ilişkili olan diğer kaynaklar elde edilmiştir.

Tüm bulgular ışığında okul bağlılığı çalışan araştırmacılara hem araştırmalarına başlamadan önce hem araştırmacıya yol gösterecek dokümanların sunması hem de araştırmaya ait tüm süreçte eksiklerin görülmesi yönünden kaynaklık edecek bir çalışma niteliğindedir.

KAYNAKÇA

- Brophy, J. (2010). Classroom management as socializing students into clearly articulated roles. *Journal of Classroom Interaction*, 45(1), 41-45
- De Bellis, N. (2009). *Bibliometrics and citation analysis from the science citation index to cybermetrics*. The United States of America: Scarecrow Press Inc
- Dotterer, A. M. & Lowe, K. (2011). Classroom context, school engagement, and academic achievement in early adolescence. *Journal of Youth Adolescence*, 40, 1649-1660.
- Fredericks, J. A., Blumenfeld, P. C. & Paris, A. H. (2004). School engagement: potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-119.
- Finn, J. D. & Voelkl, K. E. (1993). School characteristics related to school engagement. *Journal of Negro Education*, 62, 249-268.
- Hout, M. C., Papesch, M. H., & Goldinger, S. D. (2013). Multidimensional scaling. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, 4(1), 93-103.
- Jacobs, D. (2010), Demystification of Bibliometrics, Scientometrics, Informetrics and Webometrics. *11th DIS Annual Conference*, 1-19.
- Kruskal JB. Multidimensional scaling by optimizing goodness of fit to a nonmetric hypothesis. *Psychometrika* 1964, 29(1) – 27. doi:10.1007/BF02289565
- Norris, C., Pignal, J. & Lipps, G. (2003). Measuring school engagement. *Education Quarterly Review*, 9(2), 25-34
- Pritchard, A. (1969) Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation*. 25(4), 348-349.
- Sheppard, S. L. (2011). School engagement: A “danse macabre”? *Journal of Philosophy of Education*, 45, 111-123
- Torgerson, W.S. (1952). Multidimensional scaling: I. *Theory and method*. *Psychometrika* 17, 401–419 <https://doi.org/10.1007/BF02288916>
- Zhang, Z. & Takane, Y. (2010). *Multidimensional Scaling in International Encyclopedia of Education (Third Edition)*, 304-311
- Zupic, I., & Čater, T. (2014). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>